

PODAGRA (58) *sb f*

podagra (15), **pedogra** (12), **podogra** (31), [**pedagra**]; podagra *BartBydż, RejRozpr, WerGość, Calep* (5), *KochAp, RybGęśli*; pedogra *RejWiz* (2), *BielKron, RejAp, RejPos* (2), *RejZwierc, Oczko* (3); podagra : pedogra : podogra *FalZioł* (1:–:29), *GlabGad* (1:–:1), *Mącz* (2:–:1), *SienLek* (1:2).

o, e oraz końcowe a jasne; -da- (6), -dã- (1); -da- : -dã- *Mącz* (1:1).

sg *N* podagra (17). ◇ *G* pedogry (3). ◇ *D* podogrze (5). ◇ *A* podagrę (27) [*w tym: -e* (2)]. ◇ *I* podagrą (1). ◇ *L* podogrze (1). ◇ *pl D* pedogrąm (1). ◇ *A* podagry (3).

Sł stp brak, Cn: podagra, Linde XVI – XVIII w.: podagra, pedogra.

med. Dna nożna, prawdopodobnie też inne choroby objawiające się łamaniem, bólem w nogach; podagra Mącz, Calep, Cn; arthritis BartBydż, Calep, Cn; dolor articolorum Mącz, Cn; arthresis, morbus artuum BartBydż; artuum a. articulamentorum a. ischiadicus dolor, articularis a. articularius a. coxendicum a. coxarius morbus, coxendicis arthritis, ischias Cn (58) : *BartBydż* 14b; Też łok podroźnikow zmiełzany s łokiem wyfokiego ślazu á s łokiem ziela paraliżowego á z oleiem lnianym á łtrochą łzafranu/ zmiełzay ty rzeczy łpołem/ ieft dobry plałtr na bolenie nog ktore zową podagra. *FalZioł* I 23c, I 12a, d, 39d [2 r.], 46a, 48b (26); gdy łie takowa gruba flegma załtanawia w łtawiech przy biodrach tedy onę bolełć zową lekarze Sciatica, gdy w kolanach tedy Genogra w g łozniech Podogra/ w ręku Chirogra/ gdy we w łzitkich łtawiech razem tedy zową Artetica. *GlabGad* I2; *RejWiz* 92v; *BielKron* 167; Habere dolores articolorum. Podogrę á łamanie miełć w cz łonkách *Mącz* 17a, 307c [2 r.]; *SienLek* 122; kthórému [*Pompejuszowi*] gdy pedogry v łłágác niemogli/ nád zbóžem łiedząc/ á gdy łe wiano/ pátřząc/ nogi w łie wpráwiłszy/ prędko bólu pozbył. *Oczko* 18, [42]v; Arthriticus – Podagrę maiący. *Calep* 99b, 99b, 100a, 816a [2 r.]; CZárnkowski Biskup Poznáńłki/ będac podágrą bárzo vdręczony/ zwyłł był częłtokroć przed wielkim bólem té łłowá mówił: Prze Bóg/ dobiy kto/ odpulczę. *KochAp* 5; [áč niktory pılżá/ [...] łz łię kazał ná łániách wiełć/ bo ná Pedágrę chorował *StryjKron* 674; *BielKron* 1597 779].

W charakterystycznych połączeniach: podagrę leczyć (3), *mie(wa)ć (mający)* (8), *odejmować, ubłagać, uzdrawiać; pedogry zbyć; podagrą udręczony; dobry na podagrę* (2), *lekarstwo, pomagać* (2), *przyłóżyć (przyładać, przyłóżony)* (5), *służyć; naprzeciwko podogrze dobry, pomagać, użyteczny* (3).

W połączeniach szeregowych (7): *FalZioł* III 3b; *RejRozpr* G4; *RejAp* 132; *A* zá żywotá łwoiego wrzodom/ pedogram/ fráncuzom/ y rozmałtym przygodam tego ołłá [= *ciało*] ołiodłano. *RejPos* 228, 138v; *Oczko* 15v; áłe łtráć łć zdrowie prze marne pijańłtwo/ y ná podágrę/ ná kánkry/ ná kárbunkuły/ ná trády/ y ná puchlinę łię zdobywác/ y rozmałte łne wrzody y choroby łobie zbierác/ toć to záprawdę łie rozum/ áłe g łupłtwo *WerGość* 226; [*Cresc* 1571 617 (*Linde*)].

Szeregi: »podagra, to jest (albo) dna« [*szyk* 2:1] (3): CZemu z zbyłtniego pożywania iarzyn zwłáłczcza łudziem rozkołłznym przydawa łie Podagra, to ieft, dna nożna. *GlabGad* Iv; *SienLek* 123 žp, S[ss]4.

»scyjatyka, (i) podogra« [*szyk* 3:2] (5): Też łwinia wełz łełth v łiteczna naprzeciwko podogrze ł naprzeciwko Sciaticie gdi kto będice łobie nogi vmywał w łhym zielu *FalZioł* I 34d, I 54d, V 59; Nuż torty łrudnonołsze tákież łnłze kramy/ Co od łnich łcijátyki pedogry łmiewamy. *RejWiz* 14v; *RejZwierc* 59v. [*Ponadto w połączeniach szeregowych* 5 r.]

*W przeni (1) : Ieft [ból] niepodleyfzy ieśli nie ták frogi/ Ktorem mordue pracowite nogi/
Wrzałkliwa trapiąc Podágrá RybGęśli D.*

Synonimy: dna, scyjatyka.

KW, MM